

20 000 kävijää sarjakuvafestivaaleilla

Helsingin 27. sarjakuvafestivaalit pidettiin 7.–9.9.2012. Kohdemaana oli Belgia ja festivaalivieraiden joukosta löytyikin useita belgialaisen sarjakuvan taitajia. Vieraina olivat muun muassa *Ankardo*-sarjakuvan luoja **Benoît Sokal**, *Cowboy Henkistä* tuttu surrealistisen sarjakuvan mestari **Herr Seele**, sarjakuvatuokija **Gert Meesters**, Suomi-aiheisen *Maitoa ja lunta* -sarjakuva-albumin tehnyt **Leen van Hulst** sekä monialainen taiteilija **Dominique Goblet**.

Belgian lisäksi vieraita oli saapu-

nut muistakin maista, kuten Ruotsista, Saksasta, Hollannista ja Ranskasta. Kansainväliset vieraat näkyivät näyttelyissä, ohjelmanumeroissa, myyntipöydissä ja kustantajataapaamisissa. Suomalaisina kunniavieraina olivat **Matti Hagelberg**, **Jyrki Nissinen**, **Sami Kivelä**, **Tommi Musturi** ja festivaalitaiteilija **Amanda Vähämäki**.

Festivaalien avauspäivänä perjantaina erityistä yleisö- ja mediahuomiota sai **Heikki Paakkasen** katujyräperformanssi. Paakkanen vedosti kolmen tonnin painoisen jyrän avulla puupiirroksia, jotka olivat saaneet innoituksensa japanilaisesta

kinbaku-taidemuodosta – eli naisten sitomisesta. Samalla julkistettiin Paakkasen *Tee se kotona, kiitos* -albumi. Jyräämistä säesti neljä rumpalia ja kaksi haiku-runojen lausujaa.

Erytisteemana festivaaleilla oli sarjakuva ”yhdeksäntenä taiteena”. Teema näkyi muun muassa ohjelmanumeroissa, sarjakuvakonserteissa ja näyttelyissä. Kiasmassa viimeisiä päiviä auki ollut Päin näköä! -sarjakuvanäyttely sai ulkomaisilta vierailta erityistä kiitosta.

Edellisten vuosien tapaan festivaalit levittäytyivät ympäri kaupunkia. Pääteltä ja pienlehtitaivas sijaitsivat Lasi-

palatsin aukiolla. Lisäksi tapahtumia ja näyttelyitä oli ainakin Kiasmassa, Goethe-instituutissa, Sarjakuvakeskuksella, Kirjasto 10:ssä sekä monilla muilla tapahtumapaikoilla. Iltabileet järjestettiin perjantaina Kiasman kahvilassa ja lauantaina Dubrovnikissa, jossa vedettiin myös perinteinen sarjakuvamaaottelu Suomi vs. Belgia.

Osallistujia festivaaleille riitti 20 000 kävijän verran, huolimatta välillä sateisestakin säästä.

Ensi vuonna Helsingin sarjakuvafestivaalien teemoina ovat Pohjois-Amerikka sekä lasten sarjakuva. Tapahtumaa vietetään 6.–8.9.2013.

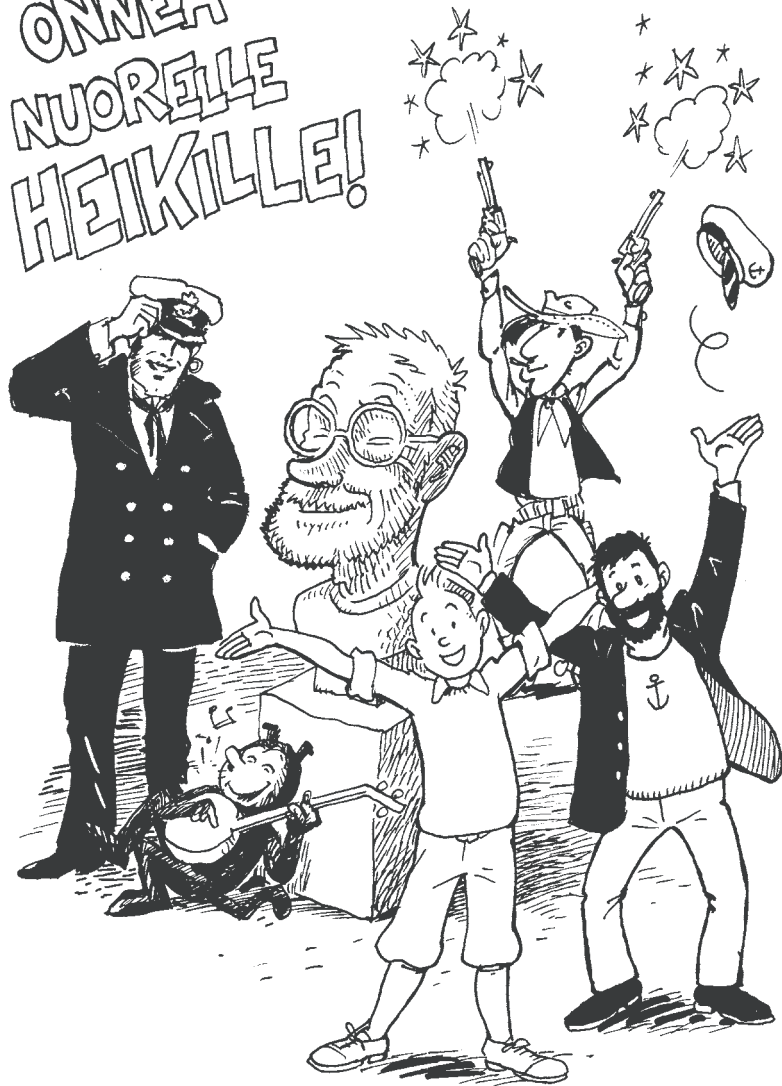

© CARITA PIO

© JAAKKO SEPÄNEN

ONNEA
NUORELLE
HEIKILLE!

© VESA KATAISTON IDEAN POHJALTA PIIRTÄNYT ANSSI RAUHALA

70 vuotta Kaukorantaa

Sarjakuvaneuvos, Lempi Grand Prix-palkittu **Heikki Kaukoranta** täytti 70 vuotta 20. elokuuta. Kaukoranta oli aikoinaan ensimmäisiä ulko- ja kotimaisen sarjakuvan arvostuksen sekä kiinnostuksen herättäjiä Suomessa, ollen monia vuosia Suomen sarjakuvaseuran hallituksen jäsen ja sihteeri. Hän on ehtinyt toimia myös Sarjainfon päätoimittajana sekä Sarjakuvantekijöiden hallituksessa.

Sarjakuvien "maahantuojana" Heikki Kaukoranta on ylittämätön. Hän on toimittanut suomalaisten luettaviksi sekä yksin että yhdessä **Soile Kaukorannan** ja **Jukka Kemppisen** kanssa esimerkiksi *Tintit*, *Krazy Katit*, *The Spiritin*, *Ankardon*, *Corto Malteset*, *Jussi Jänikset*, *Lucky Luke* ja viimeksi **Manu Larcenetin** tuotantoa.

Käännöstöiden ohella Heikki Kaukoranta on työskennellyt Kansalliskirjaston palveluksessa. Siellä kansatieteen opinnäytteeksi valmistui teos *Suomalaiset sarjakuvajulkaisut 1904–1966*, jonka laadinnan yhteydessä Kaukoranta löysi mm. Minervan kustantaman *Amerikkalaisen kuvakirjan* vuodelta 1904.

Tutkielmaa seurasi Kemppisen kanssa kirjoitettu yleistös *Sarjakuvat* (1972, 2. täydennetty laitos 1982, Otava), joka on asiantuntevan lennokkaasti kirjoitettu ja loistavasti kuvitettu.

Kaukorannan ura sarjakuvien tutkijana ja kääntäjänä jatkuu. Suomen sarjakuvaseura ja Sarjainfo onnittelevat hienoa miestä, Ilmo Kauppi Äyrämö Heikki Samuli Kunnari Kaukorantaa!

Vuoden 2012 parhaat pienlehdet

• Helsingin sarjakuvafestivaaleilla jaettiin perinteiseen tapaan Taivaallisin pienlehti -palkinnot. Ensimmäisen palkinnon sai **Laura Heikkalan** *Supreme Saga*, toiseksi tuli **Eeva Meltion** toimittama *Yksitoista 2* -antologia ja kolmannen palkinnon sai **Helmi Kajasteen** *Noonan arki*. Tuomaristo kuvasi voittajalehteä ehjäksi ja nätiksi kokonaisuudeksi, jossa on taidokasta sanatonta kerrontaa, hyvää kuvasomittelua ja hauskoja yksityiskohtia.

Ouluun uusi sarjakuvatapahtuma

• Oulun sarjakuvaseura järjestää ensimmäiset Oulun sarjakuvafestivaalit Kulttuuritalo Valveella 16.–18.11.2012. Tapahtuman yhteydessä järjestetään sarjakuvanäyttely Valvegalleriassa. Lisätietoa Ruutukaavan sivuilta: www.ruutukaava.com/festarit.

Kritiikin punnukset Markku Haapiolle

• Suomen Arvostelijain liiton Turun osasto antoi perinteisen Kritiikin punnukset -palkintonsa tänä vuonna **Markku Haapiolle**. Vuodesta 1979 jaettu punnus jaetaan pitkäaikaisesta, valtakunnallisestikin merkittävästä kulttuurityöstä. Pitkän linjan toimittajan Haapion saaman palkinnon perusteina mainitaan muun muassa, että "hän on vuosien mittaan ollut perustamassa myös Suomen sarjakuvaseuraa, Turun sarjakuvakerhoa ja Turun science fiction -seuraa."

Eurooppalaista kulttuuriperintöä netissä

• Eurooppalaisten museoiden, kirjastojen, arkistojen ja gallerioiden yhteinen digitaalisten aineistojen portaali Europeana on avattu osoitteessa www.europeana.eu. Miljoonien yksiköiden laajuudesta eurooppalaisen kulttuuriperinnön kokoelmasta löytyy myös runsaasti sarjakuvia ja kuvituksia vuosikymmenten ja -satojen varrelta.

Queer-sarjakuvan paketti

• Fantagraphics on julkaissut mittavan LHBTQ-sarjakuvien antologian. *No Straight Lines: Four Decades of Queer Comics* esittelee nimensä mukaisesti homo- ja lesbosarjakuvia neljän vuosikymmenen ajalta. Mukaan ovat päässeet monet suomalaisillekin tutut tekijät, kuten **Alison Bechdel**, **Ralf König** ja **Roberta Gregory**. Sen sijaan **Touko Laaksonen** eli Tom of Finland on mukana vain mainintana esipuheessa.

Apocalypse tulee

• L'Associationia perustamassa ollut ja pitkään johtanut **Jean-Christophe Menu** jätti kustantamon viime vuonna. Nyt Menu perustama uusi kustantamo, L'Apocalypse, on julkaissut ensimmäisen teoksensa, *Geneviève Castréen Susceptible*. Syksyn aikana kustantamolta ilmestyy tai on jo ilmestynyt teoksia muun muassa **Roland Toporilta** ja **Sandrine Martinilta**.

Sarjakuvaopintoja Lahdessa

• Lahden Muotoiluinstituutin Avoimessa AMK:ssa on syksyllä 2012 alkanut uusi 3–5 opintopisteen laajuinen koulutusohjelma Sarjakuvan ideointi ja käsikirjoitus. Kevääksi 2013 on luvassa myös toinen sarjakuvakokonaisuus.

Emersonin Inferno

• **Hunt Emerson** on saanut valmiiksi sarjakuvaversio **Dante Alighierin** 1300-luvun klassikkoteoksesta *Jumalainnen näytelmä*. Lokakuussa ilmestynyt albumi on luontevaa jatkoa Emersonin aiemmille klassikkosovituksille muun muassa *Lady Chatterleyn rakastajasta*.

Kaksi residenssiohjelmaa sarjakuvantekijöille

Sarjakuvaseuran Nordicomics Islands -projekti järjestää neljälle pohjoismaiselle tekijälle 2–4 viikon residenssijakson Islannissa, Grönlannissa, Färösaarilla ja Ahvenanmaalla keväälle 2013. Jokaisessa kohteessa taiteilija järjestää työpajan paikallisille tekijöille ja toteuttaa myös yksilöprojektin. Uusi Nordicomics-näyttely kiertää kohteesta toiseen projektin aikana. Projekti toteutetaan Pohjoismaisen kulttuurirahaston avustuksella.

Myöhemmin keväällä pyörähtää käyntiin myös CUNE:n (Comics Union of Northern Europe) residenssiohjelma, jossa järjestetään kolme taiteilijavaihtoa Helsingissä, Riikassa ja Tallinnassa. Residensseistä vastaavat Suomen sarjakuvaseura, Viron sarjakuvaseura ja Kuš!komiks-kustantamo. Tavoitteena on perustaa pysyvä, pohjoiseurooppalaisia sarjakuvataiteilijoita ja muita alan ammattilaisia hyödyttävä residenssijärjestelmä lähivuosina.

Haku molempiin ohjelmiin päättyy 31. lokakuuta. Lisätietoja ja tarkemmat hakuehdot löytyvät Nordicomicsin sivuilta osoitteesta www.nordicomics.info.

Sarjakuva sai oman momentin valtion budjettiin

Sarjakuva sai valtion vuoden 2013 taloushallintoesityksessä oman budjettimomenttinsa tukea saavana taiteen alana. Veikkausvaroista jaetusta, niin alan järjestöille kuin taiteilijoille eri tukikanavia pitkin ohjautuvasta tuesta päättää opetusministeriö.

Aiemmin järjestöt ja taiteilijat ovat saaneet tukea osana muotoilutoimikuntaa. Nyt raha on irrotettu omaksi korvamerkityksi kokonaisuudekseen. Budjettiesityksessä tuen suuruus on 200 000 euroa, mutta se voi vielä muuttua eduskunnan käsittelyssä.

Oma momentti on merkittävä ja aktiivisesti tavoiteltu virstanpylväs alan jatkuvuuden ja toimintamahdollisuuksien edistämiseksi. Se luo osaltaan alalle pitkäjännitteisyyttä ja vakautta.

Jää vielä nähtäväksi, mitä muutos tarkoittaa yleisissä alan saamista tukisummissa. Muutos sinänsä ei vielä tarkoita lisärahoitusta sarjakuvalle. Asiaa on kuitenkin nyt helpompi seurata.

Taiteen edistämiskeskusten toiminnan käynnistyminen vuonna 2013 tuo lisää selvyyttä. Samalla selviää, miltä pohjalta sarjakuvan valtiolta saamaa tukea jaetaan jatkossa.

Kolmas kirja Texistä

Italialainen *Tex Willer* on suomalaisten kansallisaarre. Texiä on julkaistu Suomessa vuodesta 1953. Ainutlaatuista suosiota kuvaa, että pistoolisankarista on tehty useita kotimaisia tietokirjoja. **Ilpo Lagerstedtilta** tuli *Minä Tex Willer* vuonna 2001, ja kaksi vuotta myöhemmin **Janne Viitala** sai valmiiksi Willer-historiikin "*Hornan kekäleet*", *sanoi Tex Willer*.

Helsingin sarjakuvafestivaalilla ilmestyi Viitalan teos *Täällähän lentää lyijyä!* (Jalava). Kirja paneutuu sarjakuvissa seikkaillesiin hahmoin, sarjakuvan käsikirjoittajien ja kuvittajien vuosien saatossa laajaksi kasvaneeseen joukkoon ja lehden julkaisuhistoriaan Suomessa ja maailmalla. Mukana on myös monenlaista triviaa.

Täällähän
lentää lyijyä!
– Kaikki Tex Willeristä

Janne Viitala

Ilpo Koskela jättää Kemlin sarjakuvapäivät

Sarjakuvaneuvos, sarjakuvataiteilija **Ilpo Koskela** eroaa Kemlin sarjakuvapäivien johdosta ja Kemlin sarjakuvakeskus ry:n hallituksen puheenjohtajuudesta kauden 2011–2012 päättyessä, lokakuun lopulla. Eron syynä on ajan puute. Vuodesta 2006 saakka, Kemlin kaupungin kulttuurisihteerin toimen lakkauttamisen jälkeen, tapahtuma on järjestetty talkoovoimin. – Talous on kunnossa, mutta järjestäminen vaatii kokonaisuudessaan nelisensataa henkilötyöntuntia joka vuosi. Vain muutaman ihmisen tekemänä tämä on päätöiden ja opiskelujen ohessa ylivoimainen urakka. Vapaa-aajan mahdollisuudet, päätyö yrittäjänä ja omien projektien eteenpäin vieminen kärsivät huomattavasti, sanoo Koskela.

– Harmittaa. Tapahtuma ja sen järjestäminen ovat olleet hienoja ja ikimuistoisia kokemuksia, mutta aika ei yksinkertaisesti riitä. Kemlin sarjakuvapäivien jatkuvuuden varmistamiseksi tapahtumalle pitäisi pystyä järjestämään kausiluontoinen tai osa-aikainen projektityöntekijän toimi, jonka avulla hoidettaisiin suuri osa rutiiniluontoisista asioista.

Ilpo Koskela on ollut mukana sarjakuvapäivillä niiden kaikkina 31 vuonna, alussa osallistujana ja myöhemmin taiteilijavieraana. Hän liittyi mukaan järjestävään organisaatioon 1995, ja on johtanut Kemlin sarjakuvapäiviä vuodesta 2007 saakka.

© HERGÉ

Tinttigate kuohutti

Ruotsissa syttyi ja levisi pikakohu sosiaalisessa mediassa, kun Tukholman Kulttuuritalon lasten- ja nuortenkirjaston uusi taiteellinen vastaava **Behrang Miri** ilmoitti poistavansa **Hergén Tintti**-albumit kirjaston valikoimista. Syynä oli sarjakuvien antama rasistinen ja stereotyyppinen kuva vieraista kulttuureista.

– Afrikkalaiset ovat hieman tyhmiä, arabit istuvat lentävillä matoilla ja turkkilaiset polttavat vesipiippua.

Mirin oma-aloitteinen sensuuri ja sitä seurannut voimakas yleisöreaktio yllätti Kulttuuritalon, jonka johtaja **Eric Sjöström** kiirehti pian ilmoittamaan, että Tintti saa jäädä. Myös Miri joutui perääntymään.

– Halusin herättää keskustelua syrjinnästä, mutta ymmärrän nyt, että kirjallisuuden kieltäminen ei ole oikea tapa.

Aiemmin Tintti on herättänyt sensuurihaluja muun muassa kotimaassaan Belgiassa, jossa *Tintti Afrikassa* -albumi on ollut tapetilla. Ruotsissa albumeihin on jo ennestään lisätty esipuheet, joissa muistutetaan albumeiden piirtoajankohtana vallinneista erilaisista arvoista.